UMHVERFISSTOFNUN

EFNAMERKINGAR

NÓVEMBER 2019

maskína laugavegi 25
101 reykjavík
maskina@maskina.is
www.maskina.is

maskína

EFNISYFIRLIT

AÐFERÐ BLS. 3

HELSTU NIÐURSTÖÐUR BLS. 4

ÍTARLEGAR NIÐURSTÖÐUR BLS. 6

	Bls.
SP1: ÞEKKING Á HÆTTUMERKJUM	6
SP2: LÍKUR Á AÐ KAUPA HÆTTUMERKTAR VÖRUR	10
SP3: LEST ÞÚ LEIÐBEININGAR Á HÆTTUMERKTUM VÖRUM?	13

AÐFERÐ

MARKMIÐ OG FRAMKVÆMD

Könnun þessi er gerð af Maskínu fyrir Umhverfisstofnun og er um efnamerkingar.

Könnunin var lögð fyrir Þjóðgátt Maskínu, sem er þjóðhópur fólks (e. Panel) sem er dreginn með tilviljun úr Þjóðskrá. Könnunin fór fram á netinu dagana 19. - 25. nóvember 2019. Svarendur eru 18 ára og eldri af öllu landinu. Send var áminning tvisvar sinnum á þá sem ekki höfðu svarað.

Svarendur voru 1027 og voru gögnin vigtuð með tilliti til kyns, aldurs og búsetu í samræmi við upplýsingar úr Þjóðskrá. Við vigtun gagna getur birst örlítið misræmi í fjöldatölum og hlutföllum sem orsakast af námundun.

Reykjavík, 4. desember 2019.

Með þökk fyrir gott samstarf,

starfsfólk Maskínu.

STUTTAR SKÝRINGAR Á TÖLFRÆÐIHUGTÖKUM Í SKÝRSLU

Meðaltal í könnunum er mæligildi á svonefnda miðsækni svara. Það segir til um hvar þungamiðja svara við tiltekinni spurningu liggur. Formúla meðaltals í orðum er einfaldlega að tölugildi svara allra þátttakenda eru lögð saman og deilt í með fjölda svara.

Staðalfrávik í könnunum er mæligildi á það hve mikið svör við tiltekinni spurningu sem er mæld á samfelldan kvarða dreifast í kringum meðaltal hennar. Þannig að í tiltekinni viðhorfsspurningu þýðir lágt staðalfrávik að lítill munur sé á viðhorfi svarenda og meira að marka meðaltalsviðhorfið en þegar staðalfrávikið er hátt, sem myndi þýða að meiri munur væri á viðhorfi svarenda.

Vikmörk eru talnabil utan um meðaltal sem inniheldur raunverulegt meðaltal í þýði (allir) með 95% vissu.

T-próf er notað til að meta hvort marktækur munur sé á meðaltölum tveggja hópa þegar svörin eru á kvarða.

ANOVA er skammstöfun á Analysis of Variance sem hefur ýmist verið nefnt fervikagreining eða dreifigreining á íslensku. ANOVA er notað til að meta hvort marktækur munur sé á meðaltölum tveggja eða fleiri hópa þegar svörin eru á kvarða.

Kí-kvaðrat próf er notað er til að meta hvort marktækur munur sé á tveimur eða fleiri hópum þegar svörin eru ekki á kvarða.

Sp. 1. Nýlega var útliti hættumerkjanna breytt, hvert af neðangreindum merkjum er samkvæmt nýja útlitinu?

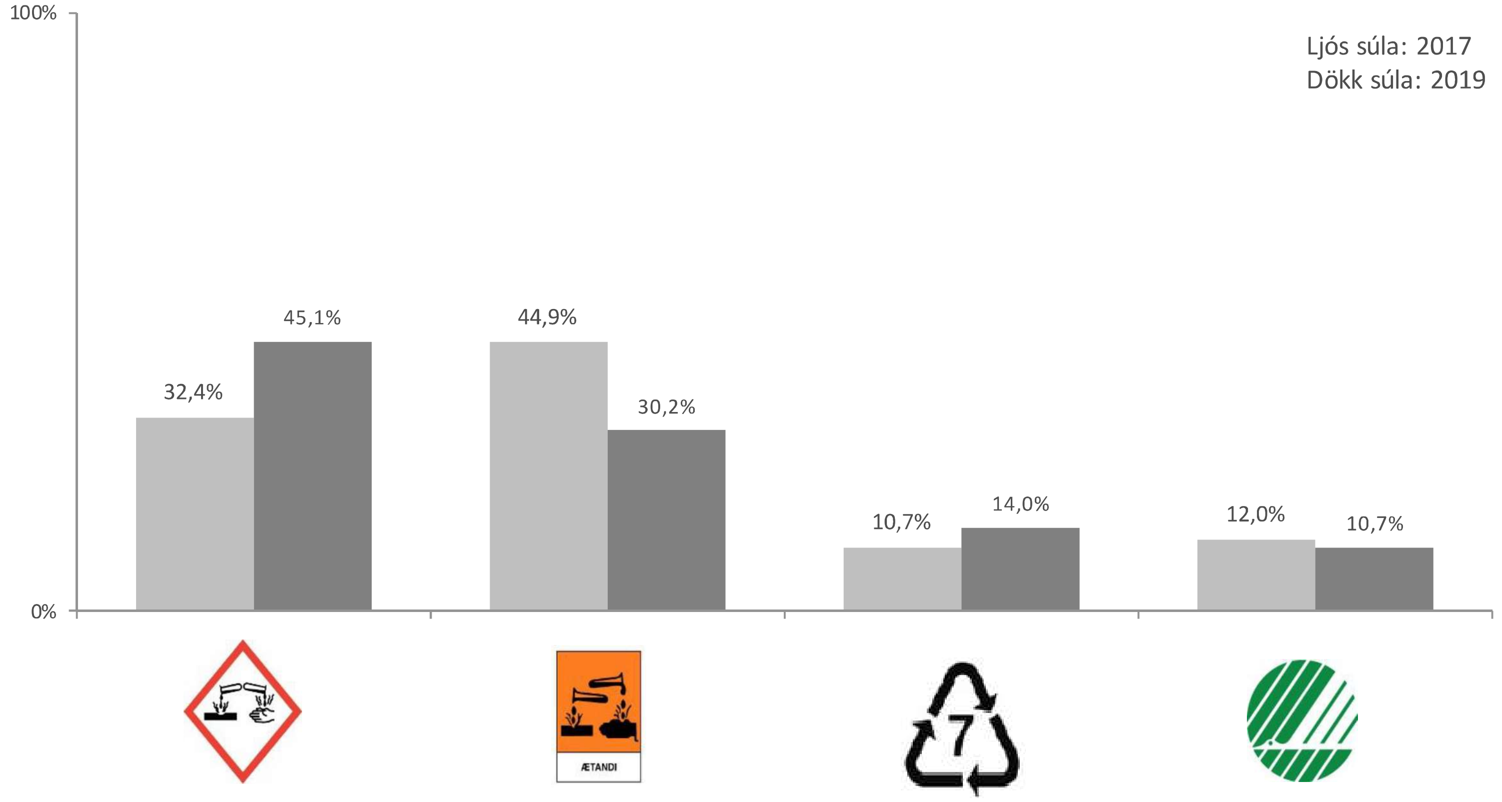

HELSTU NIÐURSTÖÐUR

Sp. 2 Ef vara er hættumerkt, ert þú líklegri eða ólíklegri til að kaupa hana?

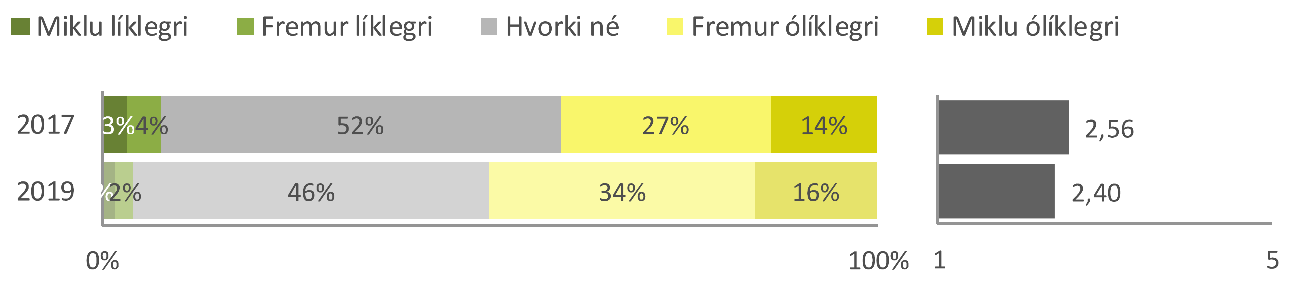

Sp. 3 Ef vara er hættumerkt lest þú leiðbeiningar sem tilgreindar eru á umbúðum vörunnar?

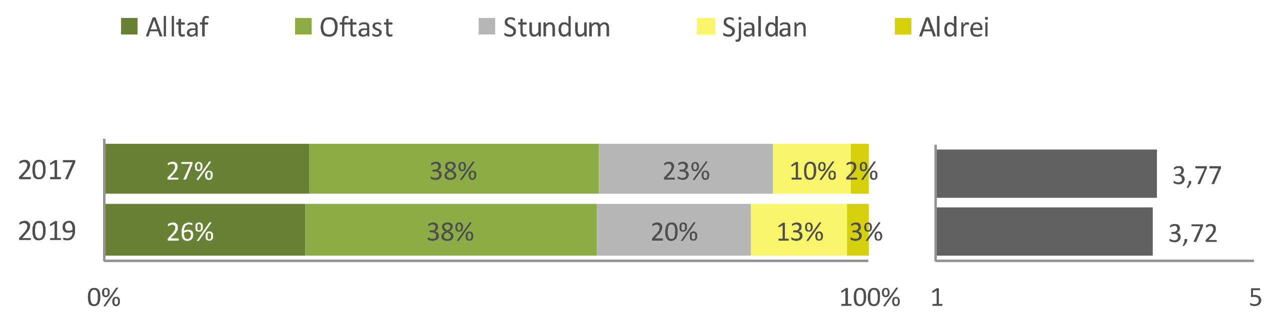

Sp. 1. Nýlega var útliti hættumerkjanna breytt, hvert af neðangreindum merkjum er samkvæmt nýja útlitinu?

	Fjöldi	%
Nýja hættumerkið fyrir ætandi	375	45,1
Gamla hættumerkið fyrir ætandi	251	30,2
Endurvinnslumerki	117	14,0
Svanurinn	89	10,7
Gild svör	832	100,0
Gildir svarendur	832	81,0
Svöruðu ekki	195	19,0
Heildarfjöldi	1027	100,0

Einungis merkin voru birt svarendum og enginn texti með þeim.
Merki voru birt í tilviljanakenndri röð.

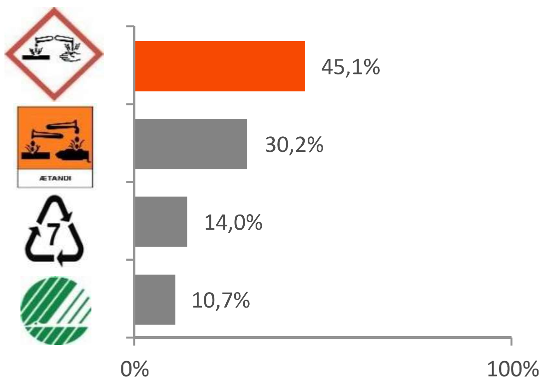

Spurningin í fullri lengd var svohljóðandi: „Á umbúðum efnavara svo sem þvotta- og hreinsiefna sem notuð eru á heimilum, eiga að vera merkingar sem gefa til kynna hættulegt innihald og upplýsa þannig neytandann um hættu og örugga notkun. Nýlega var útliti hættumerkjanna breytt, hvert af neðangreindum merkjum er samkvæmt nýja útlitinu?“

ÞEKKING Á HÆTTUMERKJUM

Sp. 1. Nýlega var útliti hættumerkjanna breytt, hvert af neðangreindum merkjum er samkvæmt nýja útlitinu?

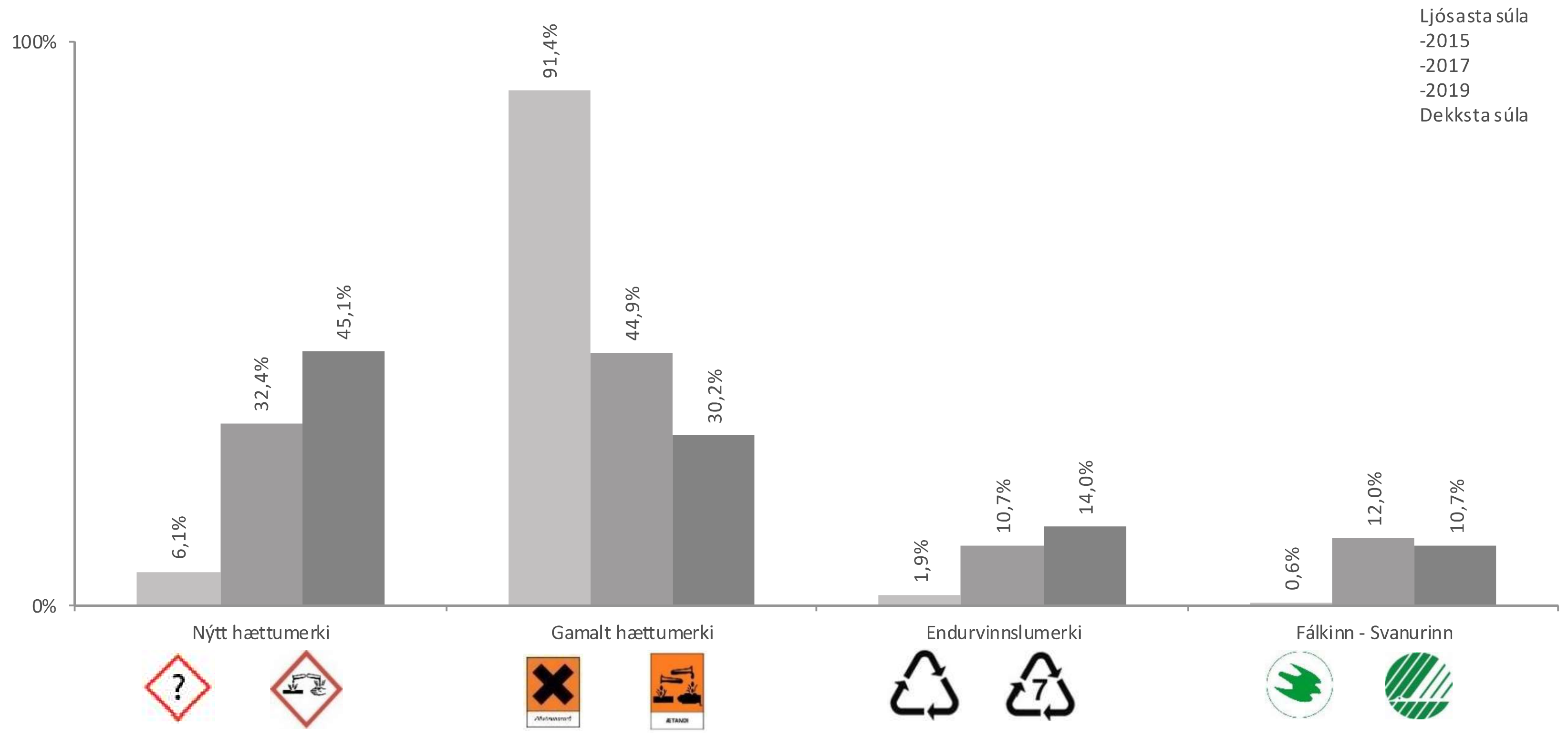

Árið 2015 var birtur texti við hlið hvers merkis sem lýsti útliti merkjanna en árið 2017 og 2019 voru aðeins birt merkin sjálf en enginn texti með þeim.
Árið 2015 voru birt almenn hættu- og endurvinnslumerki en 2017 og 2019 voru birt hættumerki fyrir ætandi og endurvinnslumerki fyrir plast. Þá var spurt um merkið „Fálkinn" árið 2015 en 2017 og 2019 var spurt um merkið „Svanurinn".

ÞEKKING Á HÆTTUMERKJUM

Sp. 1. Nýlega var útliti hættumerkjanna breytt, hvert af neðangreindum merkjum er samkvæmt nýja útlitinu?

	Gild svör	Nýja hættumerkið fyrir ætandi	Gamla hættumerkið fyrir ætandi	Svanurinn/ Endurvinnslumerki
	Fjöldi	%	%	%
Allir	832	45,1	30,2	24,7
Kyn				
Karl	429	45,1	29,8	25,1
Kona	403	45,2	30,5	24,3
Aldur				
18-29 ára	215	**50,1**	30,1	**19,8**
30-39 ára	173	47,0	32,4	20,6
40-49 ára	157	43,5	30,7	25,8
50-59 ára	149	47,1	30,8	22,1
60 ára og eldri	138	**34,6**	26,1	**39,3**
Búseta				
Reykjavík	309	43,9	31,2	25,0
Nágr.sveitarfélög Rvk.	233	44,4	33,4	22,2
Önnur sveitarfélög	290	47,0	26,5	26,5
Hjúskaparstaða				
Gift/Kvæntur/Í sambúð	600	45,4	29,3	25,3
Einhleyp(ur)	144	46,0	34,2	19,8
Fráskilin(n)/Ekkja/Ekkill	47	32,9	30,1	37,0

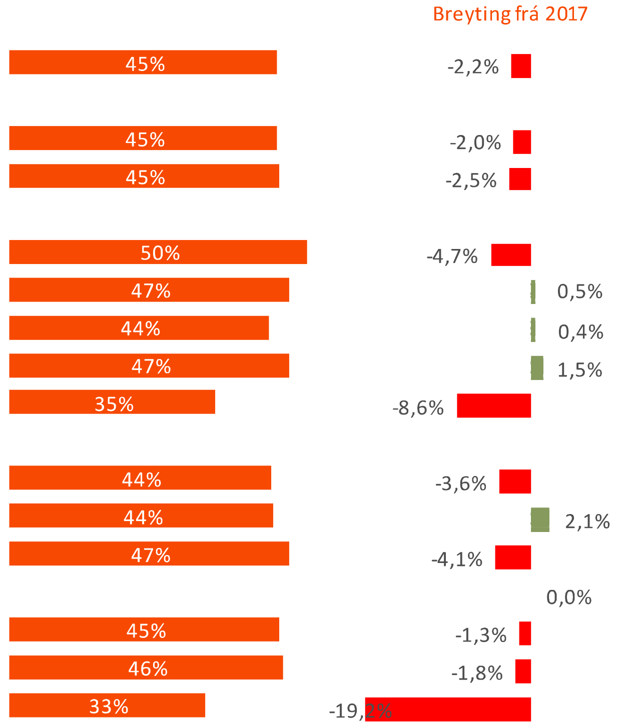

Ekki var marktækur munur á milli hópa.

ÞEKKING Á HÆTTUMERKJUM

Sp. 1. Nýlega var útliti hættumerkjanna breytt, hvert af neðangreindum merkjum er samkvæmt nýja útlitinu?

	Gild svör	Nýja hættumerkið fyrir ætandi	Gamla hættumerkið fyrir ætandi	Svanurinn/ Endurvinnslumerki
	Fjöldi	%	%	%
Allir	832	45,1	30,2	24,7
Fjölskyldutekjur				
Lægri en 400 þúsund	111	47,6	26,3	26,1
400 til 549 þúsund	74	49,5	25,8	24,7
550 til 799 þúsund	134	39,8	36,3	24,0
800 - 1.199 þúsund	245	41,2	33,7	25,2
1.200 þúsund eða hærri	161	52,3	27,2	20,5
Menntun*				
Grunnskólapróf	109	**33,7**	25,5	**40,8**
Framhaldsskólapróf/Iðnmenntun	251	46,5	28,0	25,5
Háskólapróf	428	**46,9**	32,4	**20,7**

Ekki var marktækur munur á milli hópa.

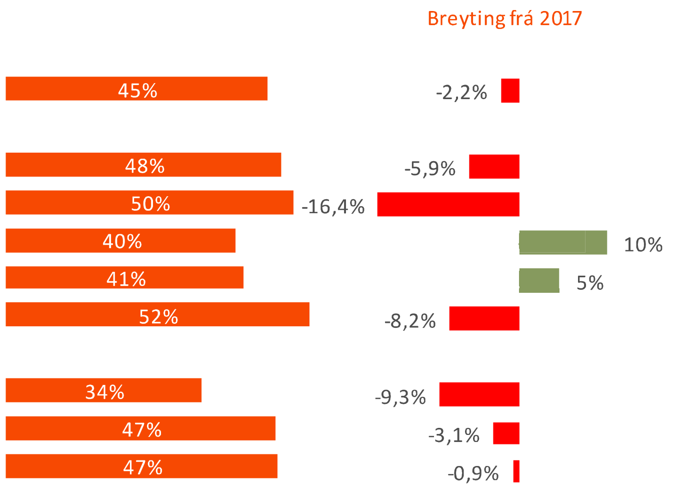

LÍKUR Á AÐ KAUPA HÆTTUMERKTAR VÖRUR

Sp. 2. Ef vara er hættumerkt, ert þú líklegri eða ólíklegri til að kaupa hana?

	Fjöldi	%
Miklu líklegri (5)	17	1,7
Fremur líklegri (4)	23	2,4
Hvorki líklegri né ólíklegri (3)	445	45,9
Fremur ólíklegri (2)	332	34,2
Miklu ólíklegri (1)	153	15,7
Gild svör	969	100,0
Gildir svarendur	969	94,4
Svöruðu ekki	58	5,6
Heildarfjöldi	1027	100,0

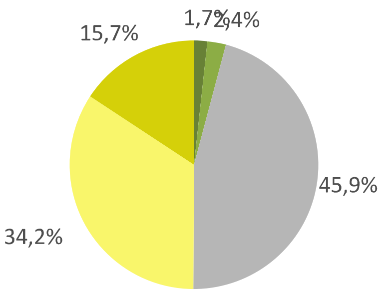

Meðaltal	2,40
Vikmörk á meðaltalið	+/-0,05
Staðalfrávik	0,84

Hér er reiknað meðaltal á fimm punkta kvarða þar sem valmöguleikinn „Miklu líklegri“ fær gildið 5 en valmöguleikinn „Miklu ólíklegri“ fær gildið 1, aðrir svarkostir eru þar á milli.

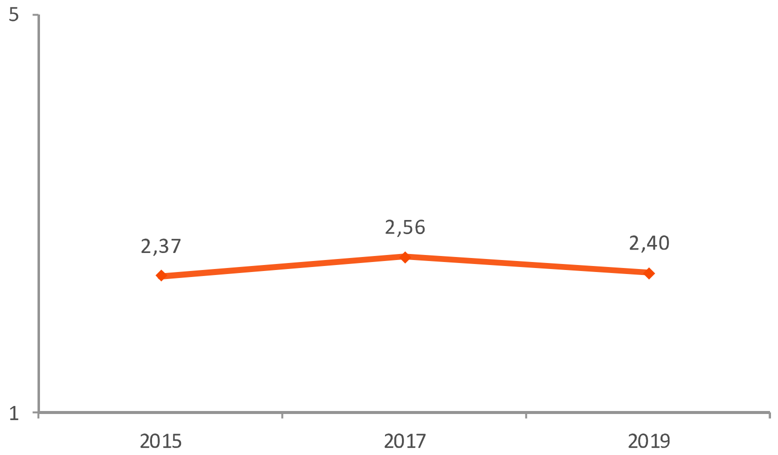

Marktækur munur er á meðaltali frá síðustu mælingu skv. t-prófi (p<0,05).

LÍKUR Á AÐ KAUPA HÆTTUMERKTAR VÖRUR

Sp. 2. Ef vara er hættumerkt, ert þú líklegri eða ólíklegri til að kaupa hana?

	Gild svör	Líklegri	Hvorki né	Ólíklegri	Meðaltal	Breyting frá fyrri mælingu
	Fjöldi	%	%	%		
Allir	969	4,1	45,9	49,9	2,40	-0,16
Kyn*						
Karl	507	5,1	59,2	35,6	2,65	-0,11
Kona	462	3,0	31,3	65,6	2,13	-0,23
Aldur						
18-29 ára	228	4,3	54,6	41,1	2,53	0,01
30-39 ára	192	3,3	47,2	49,6	2,41	-0,17
40-49 ára	176	0,7	50,4	48,9	2,37	-0,32
50-59 ára	176	4,3	44,1	51,7	2,36	-0,18
60 ára og eldri	197	7,7	32,4	59,8	2,31	-0,18
Búseta						
Reykjavík	359	4,4	44,0	51,6	2,38	-0,13
Nágr.sveitarfélög Rvk.	262	2,6	47,0	50,4	2,36	-0,31
Önnur sveitarfélög	348	5,0	47,1	47,9	2,46	-0,08
Hjúskaparstaða						
Gift/Kvæntur/Í sambúð	699	4,3	45,3	50,4	2,41	-0,14
Einhleyp(ur)	157	3,8	52,0	44,2	2,48	-0,17
Fráskilin(n)/Ekkja/Ekkill	63	5,8	35,7	58,5	2,24	-0,10

*Marktækur munur á milli hópa skv. ANOVA prófi (p<0,05).

Hér má sjá greiningu eftir bakgrunni svarenda. Þegar meðaltöl eru greind er marktækur munur tilgreindur með stjörnumerkingu auk þess sem láréttar súlur sem sýna meðaltöl hópanna eru dökkgráar.

LÍKUR Á AÐ KAUPA HÆTTUMERKTAR VÖRUR

Sp. 2. Ef vara er hættumerkt, ert þú líklegri eða ólíklegri til að kaupa hana?

	Gild svör	Líklegri	Hvorki né	Ólíklegri		Breyting frá fyrri mælingu
	Fjöldi	%	%	%		
Allir	969	4,1	45,9	49,9	2,40	-0,16
Fjölskyldutekjur						
Lægri en 400 þúsund	131	4,3	50,2	45,5	2,43	-0,07
400 til 549 þúsund	86	3,0	42,2	54,8	2,34	-0,15
550 til 799 þúsund	159	6,4	43,3	50,3	2,46	-0,11
800 - 1.199 þúsund	278	5,9	45,1	49,0	2,46	-0,08
1.200 þúsund eða hærri	177	1,7	49,6	48,7	2,39	-0,32
Menntun*						
Grunnskólapróf	143	6,4	53,8	39,7	2,59	0,02
Framhaldsskólapróf/Iðnmenntun	288	5,7	50,0	44,3	2,50	-0,11
Háskólapróf	485	2,6	40,8	56,6	2,29	-0,21
Nýlega var útliti hættumerkjanna breytt, hvert af neðangreindum merkjum er samkvæmt nýja útlitinu?						
Nýja hættumerkið fyrir ætandi	251	6,0	43,5	50,5	2,37	-0,14
Gamla hættumerkið fyrir ætandi	117	6,5	43,7	49,8	2,49	-0,10
Svanurinn/Endurvinnslumerki	459	2,0	47,1	51,0	2,37	-0,20

*Marktækur munur á milli hópa skv. ANOVA prófi (p<0,05).

Hér má sjá greiningu eftir bakgrunni svarenda. Þegar meðaltöl eru greind er marktækur munur tilgreindur með stjörnumerkingu auk þess sem láréttar súlur sem sýna meðaltöl hópanna eru dökkgráar.

LEST ÞÚ LEIÐBEININGAR Á HÆTTUMERKTUM VÖRUM?

Sp. 3. Ef vara er hættumerkt, lest þú alltaf, oftast, stundum, sjaldan eða aldrei leiðbeiningar sem tilgreindar eru á umbúðum vörunnar?

	Fjöldi	%
Alltaf (5)	252	26,2
Oftast (4)	369	38,2
Stundum (3)	196	20,3
Sjaldan (2)	120	12,5
Aldrei (1)	27	2,8
Gild svör	965	100,0
Gildir svarendur	965	93,9
Svöruðu ekki	62	6,1
Heildarfjöldi	1027	100,0

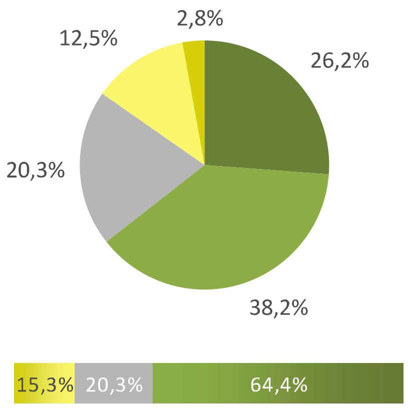

Meðaltal	3,72
Vikmörk á meðaltalið	+/-0,07
Staðalfrávik	1,07

Hér er reiknað meðaltal á fimm punkta kvarða þar sem valmöguleikinn „Alltaf“ fær gildið 5 en valmöguleikinn „Aldrei“ fær gildið 1, aðrir svarkostir eru þar á milli.

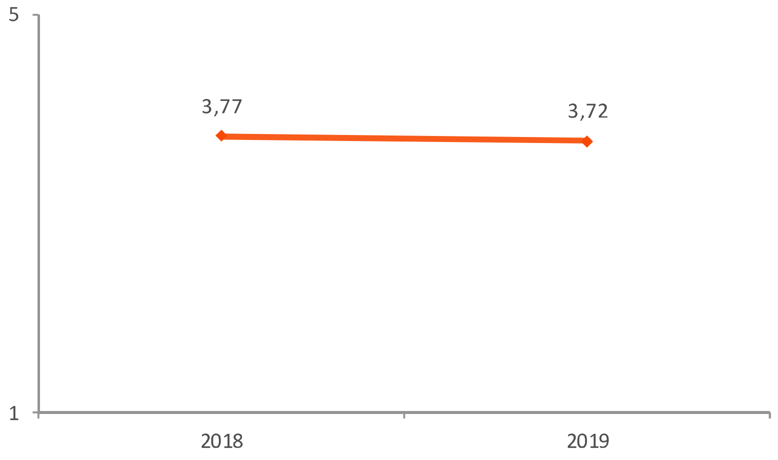

Ekki er marktækur munur á meðaltali frá síðustu mælingu skv. t-prófi.

LEST ÞÚ LEIÐBEININGAR Á HÆTTUMERKTUM VÖRUM?

Sp. 3. Ef vara er hættumerkt, lest þú alltaf, oftast, stundum, sjaldan eða aldrei leiðbeiningar sem tilgreindar eru á umbúðum vörunnar?

	Gild svör	Alltaf	Oftast	Stundum/ Sjaldan/Aldrei
	Fjöldi	%	%	%
Allir	965	26,2	38,2	35,6
Kyn*				
Karl	503	18,0	41,5	40,6
Kona	461	35,1	34,7	30,2
Aldur				
18-29 ára	228	29,6	32,0	38,3
30-39 ára	192	25,7	34,1	40,2
40-49 ára	175	24,0	39,8	36,3
50-59 ára	175	24,2	39,7	36,2
60 ára og eldri	195	26,4	46,8	26,8
Búseta				
Reykjavík	358	24,3	41,3	34,5
Nágr.sveitarfélög Rvk.	261	24,7	35,2	40,1
Önnur sveitarfélög	345	29,3	37,4	33,4
Hjúskaparstaða				
Gift/Kvæntur/Í sambúð	699	26,7	39,8	33,6
Einhleyp(ur)	158	23,8	33,6	42,7
Fráskilin(n)/Ekkja/Ekkill	63	30,9	34,6	34,5

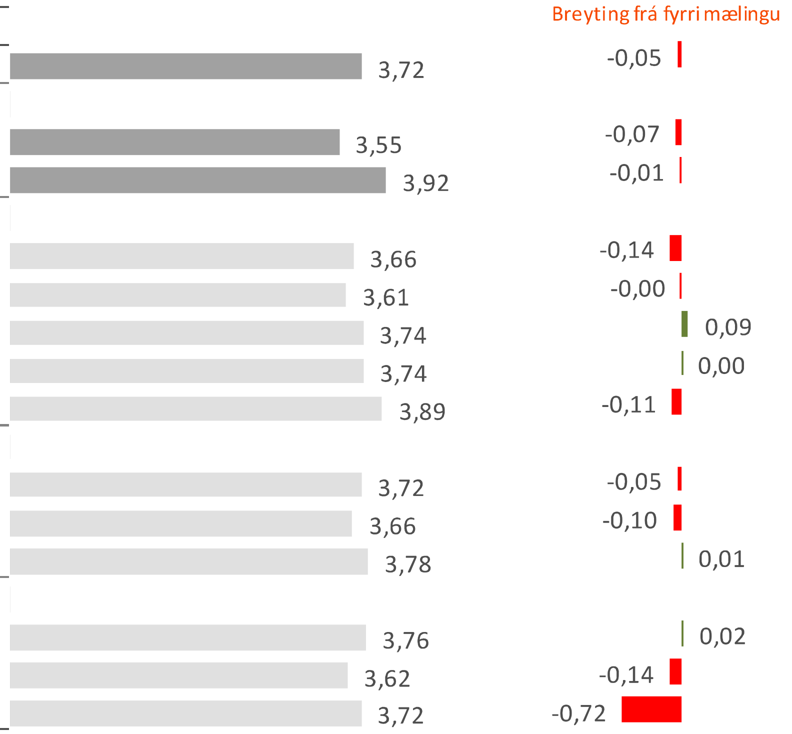

*Marktækur munur á milli hópa skv. ANOVA prófi (p<0,05).

Hér má sjá greiningu eftir bakgrunni svarenda. Þegar meðaltöl eru greind er marktækur munur tilgreindur með stjörnumerkingu auk þess sem láréttar súlur sem sýna meðaltöl hópanna eru dökkgráar.

LEST ÞÚ LEIÐBEININGAR Á HÆTTUMERKTUM VÖRUM?

Sp. 3. Ef vara er hættumerkt, lest þú alltaf, oftast, stundum, sjaldan eða aldrei leiðbeiningar sem tilgreindar eru á umbúðum vörunnar?

	Gild svör	Alltaf	Oftast	Stundum/ Sjaldan/Aldrei	Meðaltal	Breyting frá fyrri mælingu
	Fjöldi	%	%	%		
Allir	965	26,2	38,2	35,6	3,72	-0,05
Fjölskyldutekjur						
Lægri en 400 þúsund	131	26,2	41,0	32,8	3,78	-0,23
400 til 549 þúsund	85	26,5	31,4	42,1	3,68	-0,02
550 til 799 þúsund	158	26,1	35,2	38,7	3,62	-0,26
800 - 1.199 þúsund	279	28,4	39,8	31,8	3,81	-0,07
1.200 þúsund eða hærri	177	23,3	40,7	36,0	3,72	0,53
Menntun						
Grunnskólapróf	144	23,7	34,6	41,7	3,56	-0,11
Framhaldsskólapróf/Iðnmenntun	287	25,9	41,6	32,5	3,75	-0,08
Háskólapróf	486	27,2	37,4	35,3	3,77	0,01
Nýlega var útliti hættumerkjanna breytt, hvert af neðangreindum merkjum er samkvæmt nýja útlitinu?						
Nýja hættumerkið fyrir ætandi	251	27,3	44,1	28,6	3,81	0,11
Gamla hættumerkið fyrir ætandi	117	21,2	37,7	41,1	3,60	-0,35
Svanurinn/Endurvinnslumerki	454	29,0	34,8	36,2	3,77	0,19
Ef vara er hættumerkt, ert þú líklegri eða ólíklegri til að kaupa hana?*						
Líklegri	40	25,9	45,6	28,5	3,82	0,02
Hvorki né	442	18,7	38,4	42,9	3,49	-0,10
Ólíklegri	479	33,1	37,3	29,6	3,93	-0,08

*Marktækur munur á milli hópa skv. ANOVA prófi (p<0,05).

Hér má sjá greiningu eftir bakgrunni svarenda. Þegar meðaltöl eru greind er marktækur munur tilgreindur með stjörnumerkingu auk þess sem láréttar súlur sem sýna meðaltöl hópanna eru dökkgráar.